

Asia: VN/12316/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kaivoslain muuttamisesta

Lausunnonantajilta toivotaan erityisesti vastausta seuraaviin kysymyksiin:

1. Varausjärjestelmään esitetään seuraavia muutoksia:

- alueellisia rajauksia,
  - hehtaariperusteinen varausmaksu
  - varausajan lyhentäminen
  - varauspäätöksen sisällön tarkentaminen
  - varaajan velvollisuus tiedottaa varausilmoituksen jättämisestä.
- Mitä hyötyjä näet esitetyissä muutoksissa? Mitä muita muutoksia ehdotat ja miksi?

Varausajan lyhentäminen on hyvä muutos. Malminetsintälupa jatkolupineen voi aiheuttaa vuosien mittaisen epävarmuuden etsintäalueen luonnolle, ihmisille ja elinkeinoille. Varauskasun lisääminen on myös hyvä muutos. Se lisää harkintaa varausalueissa.

2. Onko keskeisten lakien soveltamisalojen rajat selvät: kaivoslaki, ympäristönsuojelulaki, luonnonsuojelulaki? Jos ei, miten tätä sääntelykokonaisuutta voisi mielestäsi selkeyttää?

Alueet, joille lähtökohtaisesti ei voida myöntää malminetsintälupaa olisi pitänyt mainita. Heinäveden kunta esittää, että sinne lisätään muiden rajoitusalueiden joukkoon kansallispuistot, luonnonsuojelualueet ja natura-alueet.

YVA menettelyn selventäminen. YVAssa hankkeen vaikutukset arvioidaan suunnittelun yhteydessä ennen päätöksentekoa, jolloin tuleviin ratkaisuihin voidaan parhaiten vaikuttaa. Tiedonsaanti ja osallistuminen ovat menettelyn kulmakiviä, se vähentäisi epätietoisuutta ja väärää tietoa.

3. Onko sinulla kokemuksia malminetsinnän aiheuttamista konkreettisista haitoista itsellesi, omaisuudellesi, harjoittamallesi elinkeinolle tai muutoin? Kerro niistä. Olisiko haitat voitu ehkäistä lupaehdoilla? Millaisilla?

Kunnan alueella olevalla malminetsintäalueella on intressiristiriitaa alueen käytöstä, yksityisen perustaman luonnonsuojelualueen ja malminetsinnän välillä.

Kaivostoiminnan uhka matkailun kehittämisen vyöhykkeellä vaikuttaa matkailun elinkeinojen kehittämiseen maine- ja imagohaittana luontoarvoja korostavassa ympäristössä.

4. Kaivoshankkeet ja niiden vaikutukset eivät aina rajaudu yhden kunnan alueelle. Nykyisin kaivoksen maankäyttö on voitu ratkaista myös maakuntakaavalla, mutta jatkossa edellytettäisiin kuntatason kaavaa, millä vahvistetaan kunnan päätösvaltaa asiassa. Mitä vaikutuksia näet nyt esitetyillä muutoksilla olevan kaavoitukseen? Mitä ratkaisuja näet kuntarajat ylittävien vaikutusten huomioimiseksi?

Kunnan tulee voida päättää kaavoituksellaan merkittävistä maankäytön kysymyksistä alueellaan. Uusi kaivoslaki lisää merkittävästi kuntien päätösvaltaa edellyttäen kaivostoiminnan alueiden yleis- tai asemakaavoitusta. Maakuntakaavoitusta yksityiskohtaisempi kaavoitus edellyttää tarkkuustason nostamista sekä lisää vuorovaikutusta ja tietoisuutta kaivoshankkeen etenemisestä. Kaivostoimintaan liittyvä laaja ympäristövaikutusten tarkastelu huomioi myös sijaintikuntaa laajemman näkökulman. Ratkaisujen keskiössä olisi kunta, jonka alueelle kaivos sijoittuu.

5. Kaivoksiin liittyy kaksi erillistä vakuutta, kaivosvakuus ja jätevakuus. Kaivoslaissa säädetään kaivosvakuudesta, jota esityksellä täsmennettäisiin. Kaivosvakuuden tulisi kattaa kaivosten sulkemistoimet, kuten rakennusten, rakennelmien, tiestön ja sähköverkon purkaminen, mikäli kaivostoiminnan harjoittaja on varaton. Lisäksi kaivosvakuutta esitettäisiin laajennettavaksi poikkeavien tilanteiden turvallisuustoimenpiteisiin ja maanomistajakorvauksiin. Jätevakuudesta säädetään ympäristönsuojelulaissa ja lisäksi ympäristöministeriössä kehitetään ympäristövahinkojen toissijaisia vastuujärjestelmiä. Näetkö vakuussäätelyn kattavana vai onko vielä jokin ilmeinen aukko ja mitä se koskee?

Kaivosveron avulla voidaan varmistaa yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus kallioperän mineraalivarantojen käytöstä.

6. Esitysluonnoksessa ehdotetaan lupamääräyksiä saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi (51, 52 ja 54 §). Miten arvioit esitettyjen muutosten vaikutusta?

- ottaen huomioon saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan
- ottaen huomioon muut elinkeinot, kuten matkailun ja porotalouden

-

Muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen:

Lupaprosessia tulisi muuttaa kokonaisuudessaan siten, että kunta voi tehokkaan ja vuorovaikutteisen kuntalaisprosessin kautta halutessaan aidosti vastustaa malminetsintää alueilla, joille ei ole kunnan mukaan mahdollista toteuttaa kaivosaluetta.

Hämäläinen Tiina
Heinäveden kunta